

„A munka és a haza gyarapodása összetartozó fogalmak”

A Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökségének nevében köszöntöm a tanácskozást. Meggyőződésem, hogy ez a hagyományosnak tekinthető eszmecsere ismét hasznos lesz. Hozzásegít a szocialista hazafiság tartalmának pontosabb feltárásához, gazdagításához, a haladó nemzeti hagyományok ápolásához. Módot ad majd a Honismereti mozgalom tapasztalatainak megfogalmazására, a nemes célok érdekében dolgozó mozgalom új lehetőségeinek feltárására.

A szocialista hazaszeretet, az internacionalizmus eszméjének ápolása, a magyar szakszervezetek munkájának szerves része. Mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a dolgozó emberrel jórészt munkahelyen, legfontosabb tevékenysége, munkavégzése közben teremtünk állandó kapcsolatot. A munka, és a haza felemelkedése, gyarapodása összetartozó fogalmak. Emberi tett, hasznos cselekvés nélkül nem születik új érték, nem elégíthetők ki a legalapvetőbb emberi igények sem. Szocialista forradalmunk jelenlegi szakaszában, a fejlett szocialista társadalom építésében, ma mindennél inkább erre, a tettekben megtestesülő hazafiságra van szükségünk. Legnagyobb tarthatóaink és lehetőségeink egyaránt az emberi munkavégzés minőségének javításában vannak.

A nemzet múltjában és jelenében gyökerező nemzeti öntudat ápolására, gyarapítására, napjaink világgazdasági körülményei között különösen nagy szükség van. *A Honismereti mozgalomnak éppen abban van a legnagyobb ereje és jelentősége, hogy a szűkebb és tágabb társadalmi-földrajzi környezet megismertetése, a nemzeti hagyományok feltárása révén visz közelebb a haza értékeinek megismeréséhez, és ösztönöz az alkotó munkára, a tettekben is megnyilvánuló hazaszeretetre. A múltat, az elődök tetteit is csak akkor tudjuk igazán becsülni, ha képet alkothatunk arról: mivel járultak hozzá a haza gyarapodásához.*

A szakszervezetek ezért is támogatják, és segítik a maguk eszközeivel azokat a kutatásokat, amelyek szakmák, üzemek történetének eddig ismeretlen vonatkozásait tárják fel. Ez a kutatómunka egyre szélesebb körben folyik, mind több eredményt mutat fel. A szakmák, üzemek, ipartelepek múltja a nemzeti történelemnek olyan részterületei, ahonnan a társadalomtudományok mindenkor szívesen merítenek. A Honismereti mozgalom keretében végzett kutatómunka eredményei segítik az egyes korok társadalmi-politikai mozgalmainak jobb megértését, a magyar gazdasági-ipari fejlődés megismerését. Az iskolapadból kinövő generációk a munkaadók, gépek mellett, vagy a szellemi alkotópályákon folytatják tovább életüket. A nemzeti hagyományok ápolása, a múlt és jelen tisztelete akkor lesz igazán erős bennük, ha *történelmi hazafias nevelésük folyamata: azaz a munkahely ott folytatja a tudatformálást, ahol az iskola abbahagyta.*

A szakszervezetek azért is támogatják az „Egy üzem, egy iskola” mozgalmat, amelynek célja a munkásélet, a munkahely megismertetése, megszerettetése. Az üzemen ismerkedő fiatalok előtt nemcsak a munka szépsége, hanem a gyár múltja is feltárul, s ezt összekapcsolhatják az iskolában szerzett történelmi ismeretekkel. Az iskolák és üzemek között kialakuló sokrétű kapcsolat elősegítheti a hazafias nevelés folyamatosságát, a munkába álló fiatalok zökkenőmentes átállítását az élet adta új feladatokra.

A szakszervezetek minden rendelkezésükre álló eszközzel azon dolgoznak, hogy eredményeinket sokoldalúan, vonzóan mutassák be, megbecsülést adva a tisztességesen végzett munkának, a becsületesen dolgozó embernek. Mindezt olyan módon tesszük, hogy eredményeink reális bemutatása új tettekre is sarkalljon, ösztönzést adjon nagyszerű céljaink megvalósításához.

A felnőttek körében a szocialista emberre jellemző tulajdonságok kibontakoztatásában, a munkahelyi közösségek tehetnek legtöbbet. A munkahely tudatformáló hatásában kiemelkedő szerepük van a szocialista brigádoknak. A munkában való helytállás, a feladatok közös erővel történő sikeres megoldása olyan összekötő kapocs a közösségek tagjai számára, amely hatásában túlmutat a munkahelyek falain, befolyást gyakorol a magánélet különböző területeire is.

A szabadidő eltöltésének közös programjai, a hazai történelmi emlékek, a tájak, a népi hagyományok jobb megismerését is szolgálják. A munkások mellett a közös kirándulásokon, kulturális programokon szerzett élmények is bekerülhetnek a brigádnaplóba, s arra törekszünk, hogy egyre színesebben írjanak a brigádelet kis és nagy eseményeiről. A brigádnaplók — ha jól vezetik — jelentős kultúr- és hagyománytörténeti értéket képviselnek. Tükrei szocialista fejlődésünk fontos szakaszainak. Írásos emlékei annak az egész népet átfogó munkának, amit a szocializmus alapjainak lerakásáért, a fejlett szocialista társadalom építéséért az egyes munkahelyeken, kisebb közösségekben végeztek és végeznek.

A szakszervezetek helyi szervei és tisztségviselői minden munkahelyen a szocialista brigádmozgalom tartalmasabbá tételén dolgoznak. Ennek szellemében szorgalmazzák a brigádok bekapcsolódását a Honismereti mozgalomba, így pl.: a szakma- és üzemtörténet kutatásokba, az Ismerd meg hazádat mozgalomba, a munkás és a népi hagyományok kutatásába, ápolásába.

A szakszervezeti művelődési intézmények, művészeti együttesek tevékenységének szerves része a munkásműlt hagyományainak feltárása, ápolása, a népművészeti értékek megmentése, továbbtételése. A bemutatkozás különböző fórumain, versenyeken, fesztiválokon, baráti találkozók munkásfiatalok, szocialista brigádok és egyéb alkotó közösségek kapnak lehetőséget arra, hogy alkotó tevékenységüket ország-világ elé tárják.

A szakszervezetek segítik mindazokat az egészséges törekvéseket, amelyek a múltba, a népművészetek legtisztább rétegeibe kívánnak visszanyúlni, hogy a feltárt értékeket mindennapjaink művészetének részévé avassák. Művészeti együtteseink rendszeresen járják a világotó Műsoraikkal, szocialista emberségükkel mindenütt méltón képviselik hazánkat, s művészi eszközeikkel hagyományaink megismertését szolgálják.

A honismeret eredményeinek helyes alkalmazása, a mozgalom értékeinek felhasználása szocialista építőmunkánk jobbítása érdekében mindannyiunk közös törekvése. Ugy gondolom, ez a tanácskozás hozzájárul a mozgalom további lehetőségeinek feltárásához, a fejlődés útjának megjelöléséhez.

Dr. Czibalmos Béla:

A termelőszövetkezeti- és a Honismereti mozgalom kapcsolata

A Hazafias Népfront által kezdeményezett és irányított Honismereti mozgalomban részt vesznek a mezőgazdasági termelőszövetkezetek, ezért alakulhatott ki nagyon szoros és jó kapcsolat a mezőgazdasági szövetkezetek, valamint a népművelők, a levéltárosok és a művelődési intézmények dolgozói között. Ebben az együttműködésben arra vállalkoztunk, hogy a paraszti világ legszebb értékeit megőrizzük, s ugyanakkor megőrökítsük mindazt, ami a mezőgazdaság szocialista átszervezésének előkészítésével, az átszervezéssel, majd a mezőgazdasági szövetkezeti mozgalom megszilárdításával kapcsolatos. Egyre növekszik azoknak a mezőgazdasági szövetkezeteknek a száma, amelyek arra vállalkoznak, hogy írásban örökítsék meg közösségük történetét. Ezek a tsz-történetek rendszerint túlnőnek az üzemi méreteken, átfogják egy-egy település történetét, s megőrökítik mindazt, ami az elmúlt két, vagy három évtizedben falvainkban történt. Bizonyítéka ez annak is, hogy mekkora szerepet játszik hazánkban a termelőszövetkezeti mozgalom a falusi viszonyok átalakításában, és igazolja, hogy a mezőgazdaság és általában az élelmiszertermelés milyen terület- és településfejlesztési tényező.

Ez a munka fejlődésünknek olyan szakaszában történik, amikor jól érzékelhető nemzedékváltás megy végbe a mezőgazdasági szövetkezetekben, állandóan csökken azoknak a száma, akik résztvettek a forradalmi átalakulásban és akiknek a tapasztalata, tudása, mondanivalója nagyon fontos az utódok számára: egyrészt a föld, a paraszti világ és a falu megbecsülésében, másrészt pedig azoknak az ismereteknek a gazdagításában, amelyek az emberek közti kapcsolatok kialakításában nélkülözhetetlenek és amelyek a dolgok társadalmi oldaláról a szövetkezetek lényegét adják.